

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони  
здоров'я України

від \_\_\_\_\_ 2026 року № \_\_\_\_\_

## **Критерії віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”**

### **I. Загальні положення**

1. Ці Критерії встановлюють геологічні, гідрогеологічні, фізичні, хімічні, фізико-хімічні та мікробіологічні критерії віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”, відповідно до Порядку віднесення води питної до категорії «вода природна мінеральна», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 травня 2025 року № 542.

2. У цих Критеріях термін «нормальне загальне мікробне число (нормальне ЗМЧ)» вживається у такому значенні: відносно стале значення загального мікробного числа води у місці її виходу з природного джерела або свердловини до проведення будь-якої обробки, якісний та кількісний склад мікроорганізмів, що формують таке ЗМЧ, враховується під час віднесення води питної до категорії «вода природна мінеральна» та перевіряється шляхом періодичних лабораторних досліджень.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів”, “Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я тварин та благополуччя тварин”, “Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів”, “Про питну воду та питне водопостачання”, Гігієнічних вимогах до виробництва та обігу вод природних мінеральних і вод джерельних, затверджених наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 12 квітня 2021 року № 741, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 травня 2021 року за № 657/36279 (далі – Гігієнічні вимоги) та інших нормативно-правових актів у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів.

### **II. Критерії для віднесення води питної до категорії “вода природна мінеральна”**

1. До категорії “вода природна мінеральна” може бути віднесена вода питна, яка:

надходить (видобувається) з підземного водоносного горизонту (родовища) на поверхню за допомогою одного або більше природних джерел або свердловин;

є мікробіологічно безпечною відповідно до вимог пункту 5 цього розділу;

відрізняється від звичайної питної води своїми природними характеристиками, зокрема вмістом мінеральних речовин, мікроелементів або інших складників, а також своєю початковою чистотою, які зберігаються завдяки її підземному походженню та захищеності від будь-якого ризику забруднення;

має склад, температуру та інші істотні характеристики, що залишаються стабільними в межах природних коливань, зокрема на них не повинні впливати можливі коливання дебіту джерела або свердловини.

2. Характеристики, зазначені в абзаці четвертому пункту 1 цього розділу, що можуть надавати воді властивості, сприятливі для здоров'я, підлягають оцінці з урахуванням вимог цих Критеріїв та із застосуванням науково обґрунтованих методів за такими аспектами:

геологічного та гідрогеологічного;

фізичного, хімічного та фізико-хімічного;

мікробіологічного;

у разі необхідності фармакологічного, фізіологічного та клінічного.

3. До геологічних та гідрогеологічних критеріїв належать:

точне місце джерела або свердловини із зазначенням його висоти над рівнем моря на карті у масштабі не дрібніше ніж 1:1000;

відомості про походження та характер геологічного середовища, викладені у детальному геологічному звіті;

стратиграфія водоносного горизонту (пласта);

опис каптажу джерела та/або свердловини;

відомості про встановлення навколо водозабору зон санітарної охорони відповідно до вимог законодавства або про будь-які інші заходи щодо захисту джерела та/або свердловини від забруднення.

4. До фізичних, хімічних та фізико-хімічних критеріїв належать:

дебіт природного джерела або свердловини;

температура води в місці виходу з джерела або свердловини та температура навколишнього природного середовища на момент вимірювання;

взаємозв'язок між характером геологічного середовища та характером і видом мінеральних речовин у воді;

сухий залишок при температурах 180° C та 260° C;

електропровідність води або її питомий електричний опір із зазначенням температури, за якої проводилося вимірювання;

водневий показник (рН);  
 аніони та катіони, зазначені в підпункті 9 пункту 4 розділу II Гігієнічних вимог;  
 неіонізовані елементи;  
 мікроелементи;  
 радіологічні показники води у місці її виходу з природного джерела або свердловини;  
 відносні рівні ізотопів кисню ( $^{16}\text{O}$  –  $^{18}\text{O}$ ) та водню (протій, дейтерій, тритій), якщо вони є характерними ознаками походження води;  
 вміст окремих природно наявних складників води, що можуть становити ризик для здоров'я людини, та відповідність такого вмісту максимально допустимим рівням, установленим для кожного з них у таблиці 1 Показників безпечності вод природних мінеральних та вод джерельних, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від \_\_\_\_\_ 2026 року № \_\_\_\_ (далі — Показники безпечності).

5. До мікробіологічних критеріїв води у місці її виходу з природного джерела або свердловини, відповідність яким підтверджується результатами лабораторних досліджень, належать:

відсутність паразитів та патогенних мікроорганізмів;  
 кількісні критерії щодо життєздатних мікроорганізмів, що є індикаторами фекального забруднення:  
 відсутність *Escherichia coli* та інших бактерій групи кишкової палички у будь-якій дослідженій пробі об'ємом 250 мл за температури 37°C та 44,5 °C;  
 відсутність ентерококів (фекальних стрептококів) у будь-якій дослідженій пробі об'ємом 250 мл;  
 відсутність спороутворювальних сульфїтредукувальних анаеробів (клостридій) у будь-якій дослідженій пробі об'ємом 50 мл;  
 відсутність *Pseudomonas aeruginosa* у будь-якій дослідженій пробі об'ємом 250 мл;  
 загальне мікробне число (ЗМЧ) у 1 мл води у місці її виходу з природного джерела або свердловини до проведення будь-якої обробки повинно відповідати нормальному ЗМЧ для відповідного природного джерела або свердловини та свідчити про захищеність такого джерела або свердловини від будь-якого забруднення. ЗМЧ визначають:  
 за температури 20° С – 22° С протягом 72 годин на агаровому середовищі або агар-желатиновій суміші, при цьому за звичайних умов значення ЗМЧ становить 20 КУО/мл;  
 за температури 37° С протягом 24 годин на агаровому середовищі, при цьому за звичайних умов значення ЗМЧ становить 5 КУО/мл.

6. Вимоги до клінічних та фармакологічних досліджень:  
 дослідження (випробування), які проводяться відповідно до науково визнаних методів, повинні бути придатними для оцінювання специфічних

характеристик води природної мінеральної та її впливу на організм людини, таким як діурез, функції шлунка та кишечника, компенсація дефіциту мінеральних речовин;

за наявності значної кількості клінічних спостережень встановлення їх сталості та узгодженості може замінювати проведення досліджень (випробувань), зазначених в абзаці другому цього пункту, а клінічні дослідження можуть замінювати такі дослідження (випробування), якщо сталість та узгодженість значної кількості клінічних спостережень дають змогу отримати такі самі результати.

7. Вода природна мінеральна на момент фасування не повинна містити природно наявних складників, що можуть становити ризик для здоров'я людини, у концентраціях, які перевищують максимально допустимі рівні, установлені у таблиці 1 Показників безпечності.

Складники, зазначені у таблиці 1 Показників безпечності, повинні бути природно наявними у воді та не повинні бути наслідком забруднення джерела або свердловини.

8. У разі обробки води природної мінеральної повітрям, збагаченим озоном, передбаченої підпунктом 2 пункту 16 розділу IV Гігієнічних вимог, така вода на момент фасування не повинна містити залишків, що утворюються внаслідок такої обробки, у концентраціях, які перевищують максимально допустимі рівні, установлені у таблиці 2 Показників безпечності.

**Директор Департаменту  
громадського здоров'я**

**Тетяна СКАПА**